

Sygn. akt I ACa 704/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Teresa Rak (spr.) SSO del. Krzysztof Hejosz
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Parafii(...)pod wezwaniem (...)w G.

przeciwko Skarbowi Państwa -Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ł., (...) Zarządowi (...) w K. i Wojewodzie (...) w K.

o przywrócenie prawa własności ewentualnie o przyznanie nieruchomości zamiennej, ewentualnie o odszkodowanie na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. akt I C 334/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5 400zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt. I ACa 704/14

UZASADNIENIE

Strona powodowa Parafia (...)w G. wniosła o:

1. przywrócenie prawa własności nieruchomości położonej w U. składającej się z części działki nr (...) o powierzchni 2,03 ha (odpowiadającej parcelom cz.(...)części działki nr (...) o powierzchni 10,25 ha (odpowiadającej parcelom (...) działki nr (...) o powierzchni 58,89 ha (odpowiadającej parcelom cz. (...) części działki nr (...)

opowierzchni 5,97 ha (odpowiadającej parcelom cz. (...)), dla której Sąd Rejonowy w Gorlicach prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), ewentualnie przyznanie odpowiedniej nieruchomości zamiennej, ewentualnie odszkodowania w wysokości 771 400 złotych,

2. przywrócenia prawa własności nieruchomości położonej w U. składającej się z części działki nr (...) o powierzchni 0,26 ha (odpowiadającej części parceli nr (...)), dla której Sąd Rejonowy w Gorlicach prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), ewentualnie przyznanie odpowiedniej nieruchomości zamiennej, ewentualnie odszkodowania w wysokości 2 600 złotych,

3. przywrócenia prawa własności nieruchomości położonej w U. składającej się z części działki nr (...) o powierzchni 8,36 ha (odpowiadającej części parceli nr (...)) oraz parcelom (...) dla której Sąd Rejonowy w Gorlicach prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), ewentualnie przyznanie odpowiedniej nieruchomości zamiennej, ewentualnie odszkodowania w wysokości 83 600 złotych,

4. przyznania odpowiednich nieruchomości zamiennych za nieruchomości położone w U. składające się z działek nr (...),

(...)(odpowiadających parcelom nr (...) oraz części parcel (...) o łącznej powierzchni 2,6122 ha), ewentualnie odszkodowania w wysokości 26 122 złotych,

5. przyznania odpowiedniej nieruchomości zamiennej za nieruchomość położoną w U. składającą się z działki nr (...)(odpowiadającą parceli nr(...)

(...) o powierzchni 0,05 ha), ewentualnie odszkodowania w wysokości 500 złotych,

6. przyznania odpowiednich nieruchomości zamiennych za nieruchomości położone w U. składające się z działki nr (...) (odpowiadającą parcelom nr (...) działki nr (...) (odpowiadającą części parcel nr (...) działki nr (...) (odpowiadającą parcelom nr(...)

(...)), działek nr (...) (odpowiadających parcelom nr(...)

łącznej powierzchni 15, 4181ha, ewentualnie odszkodowania w wysokości 154 181 złotych,

7. przyznania odpowiedniej nieruchomości zamiennej za nieruchomość położoną w U. składającą się z działek nr (...) (odpowiadających parcelom nr (...), (...), (...) o powierzchni 0,63 ha), ewentualnie odszkodowania w wysokości 6 300 złotych,

8. przyznania odpowiednich nieruchomości zamiennych za nieruchomości położone w U. składające się z działek nr (...),

(...)(odpowiadających parcelom nr (...), (...), (...) (...),

(...) o łącznej powierzchni 5,32 ha, ewentualnie odszkodowania w wysokości 53 200 złotych,

9. przyznania odpowiedniej nieruchomości zamiennej za nieruchomość położoną w U. składającą się z gruntów odpowiadających parcelom nr (...),

(...), cz. (...) o powierzchni 6,29ha, ewentualnie odszkodowania w wysokości 62 900 złotych.

Na uzasadnienie żądania podała, że żądania zwrotu nieruchomości w naturze, przyznania nieruchomości zamiennych i żądanie odszkodowania zgłosiła przed Komisją Majątkową w W.. Postępowanie zostało wszczęte, ale Komisja wniosku nie rozpatrzyła. Wniesienie pozwu nastąpiło zatem w oparciu o przepisy art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2011 nr 18,

poz. 89) oraz art. 61 ust. 1 pkt. 1 i art. 63 ust. 1 pkt. 1, 2 i 3 ustawy z 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Pozwany Skarb Państwa działający przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa domagał się oddalenia powództwa.

Pozwany zarzucił, że strona powodowa nie wykazała swego następstwa prawnego po Parafii, której nieruchomości zostały przejęte. Zarzucił też, że roszczenie powodowej Parafii jest tożsame z żądaniem Parafii (...) p.w. św. P. w U. skierowanym do Wojewody (...) o stwierdzenie nieważności decyzji przejmującej oraz, że wniosek w tym przedmiocie skierowany do Komisji Majątkowej został odrzucony. Podniosła nadto strona pozwana, że nie wykazana została tożsamość roszczenia zgłoszonego do Komisji Majątkowej z roszczeniem zgłoszonym w pozwie. Stwierdziła też, że roszczenie dochodzone pozwem zostało zaspokojone w ugodach.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 1 października 2012 roku odrzucił pozew, powołując się na niedopuszczalność drogi sądowej. Powodowa Parafia zdaniem Sądu nie wykazała, że była uczestnikiem postępowania przed Komisją Majątkową w odniesieniu do nieruchomości położonych w U. objętych niniejszym pozwem. Zwrócił przy tym Sąd uwagę, że interes prawny w uregulowaniu stanu własności nieruchomości w U. mogła mieć tylko Parafia(...)p.w. Św. P. w U., ponieważ to ona zgodnie z zaświadczeniem zwierzchnika K. w Polsce jest następcą prawnym Parafii (...) w U. R., której służyło prawo własności nieruchomości przejętych orzeczeniem z dnia 6 lutego 1961 r. Parafia powodowa i

Parafia (...)p.w. św. P. w U. są to dwie oddzielne osoby prawne.

Sąd Apelacyjny powyższe postanowienie uchylił, wskazując, że zgodnie z art. 4 ust. 1

i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP uczestnicy postępowań regulacyjnych, w których zespół orzekający lub Komisja Majątkowa w jej pełnym składzie nie uzgodniły orzeczenia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania o tym pisemnego zawiadomienia, wystąpić o podjęcie zawieszonoego postępowania sądowego lub administracyjnego, a jeżeli nie było ono wszczęte - wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia. W przypadku nierozpatrzenia wniosków o wszczęcie postępowania regulacyjnego, złożonych na podstawie art. 62 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy oraz art. 2 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do uczestników postępowań regulacyjnych stosuje się odpowiednio przepis ust. 1, z tym że termin w nim wskazany liczy się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Za błędny Sąd uznał pogląd, że nieposiadanie statusu uczestnika postępowania stanowi podstawę do odrzucenia pozwu. Podstawą odrzucenia pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej na podstawie art. 199 pkt. 1 k.p.c. może być tylko sytuacja, w której strona powodowa była uczestnikiem postępowania przed Komisją Majątkową a sprawa oddana obecnie do rozstrzygnięcia została już rozstrzygnięta ostatecznie orzeczeniem merytorycznym Komisji Majątkowej. Takie bowiem wyłączenie przewidywała ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Polecil Sąd ustalić czy strona powodowa była uczestnikiem postępowania regulacyjnego, bowiem z akt Komisji Majątkowej nr (...)okoliczność ta nie wynika. Z akt tych bowiem wynika tylko, że 20 maja 1991 roku Biskup (...)złożył wniosek o wszczęcie postępowania regulacyjnego dotyczących wielu nieskonkretyzowanych nieruchomości w tym nieruchomości znajdujących się w U.. Komisja uznała, że wniosek ten nie wszczyna postępowania, gdyż niemożliwe jest załatwienie wniosku zbiorczego, jednakże w dniu 27 stycznia 1998 roku została zawarta ugoda. W ugodzie jako wnioskodawca wskazana została Archidiecezję oraz stronę powodową. W ugodzie nie wymieniono nieruchomości w U., zawarto w niej natomiast postanowienie, że ugoda wyczerpuje wszelkie roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji P.- (...) związane z roszczeniami o zwrot należących im gospodarstw rolnych. Wskazał Sąd, że jeśli strona powodowa wykaże, że składała wniosek, który dotyczył wyłącznie nieruchomości rolnych znajdujących się w U. Sąd będzie zobowiązany do odrzucenia pozwu. Jeśli zaś wniosek był szerszy, należy ocenić czy powodowa parafia jest następcą prawnym Parafii Obrządku (...)w U.. Niedopuszczalne jest bowiem by jedna parafia działała jako pełnomocnik innego podmiotu.

Wyrokiem z dnia 11 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił powództwo i odstąpił od obciążenia strony powodowej obowiązkiem zwrotu kosztów na rzecz strony pozwanej

Rozstrzygnięcie wydał Sąd w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Orzeczeniem (...) w G. z dnia 6 lutego 1961 roku przejęto na własność Państwa na podstawie dekretu z dnia 5 września 1947 roku i dekretu z dnia 28 września 1949 roku nieruchomości położone w U. objęte lwh (...) gmina katastralna U. R. o łącznej powierzchni 107,8039 ha wraz z budynkiem cerkwi, kaplicy i dwoma budynkami gospodarczymi należące do Probostwa (...) w U. R.. W większości były to nieruchomości rolne.

Następcą prawnym Probostwa (...) w U. R. jest Parafia (...) p.w. Św. P. w U., która została reaktywowana w 1967 roku i która swoim zasięgiem obejmuje między innymi miejscowość U.. Powodowa Parafia natomiast nie obejmuje zasięgiem swego działania miejscowości U..

W dniu 20 maja 1991 roku do Komisji Majątkowej w W. wpłynął wniosek złożony przez Biskupa (...) (...) zarejestrowany pod sygn. W.KM-III- (...) o wszczęcie postępowania regulacyjnego dotyczący między innymi nieruchomości położonych w U.. Nie wskazano w nim, których nieruchomości miałyby dotyczyć regulacja,

nie wskazano też żadnych dowodów. Wniosek zawierał żądanie przyznania nieruchomości zamiennych o obszarze wynikającym z art.63 ust.2 ustawy dla parafii (...) dekanatu (...) m.in. w U.. W osnowie wniosku znalazło się stwierdzenie, iż większość zagarniętych gruntów miała charakter rolny, bowiem z ogółu zabranych 17 000 ha a, tylko 1 800 ha stanowiło lasy. W dniu 27 stycznia 1998 roku zawarta została ugoda, na podstawie której kościelnym osobom prawnym działającym na terenie Archidiecezji P. - (...) (...) przyznane zostały nieruchomości zamienne. Zawarto w niej postanowienie, że wyczerpuje wszystkie roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji P. - (...) (...) dotyczące zwrotu należnych im gospodarstw rolnych.

Ustalił nadto Sąd Okręgowy, że w dniu 9 września 2002 roku Parafia (...) p.w. Św. P. w U. wystąpiła do Komisji Majątkowej o przywrócenie prawa własności nieruchomości położonych w U. objętych lwh (...) gmina katastralna U. R. o łącznej powierzchni 107,8039 ha, podając że nie mogła złożyć wniosku do 31 grudnia 1992 roku, bowiem jako osoba prawna powstała dopiero w 2000 roku. Wniosek ten Komisja Majątkowa odrzuciła jako spóźniony. Z kolei w dniu 2 grudnia 2003 r. roku Parafia (...) p.w. Św. P. w U. wystąpiła do Wojewody (...) o stwierdzenie nieważności orzeczenia o przejęciu na własność Państwa nieruchomości położonych w U. objętej lwh (...) Postępowanie to nie zostało zakończone.

Wskazał Sąd, że okoliczność czy powodowa Parafia występowała przed Komisją Majątkową w jakim charakterze oraz z jakimi roszczeniami winno zostać wykazane dokumentami, które nie zostały przedłożone. Dowód z zeznań świadków na powyższe okoliczności byłby zasadny tylko wówczas w ocenie Sądu, gdyby dokumenty na powyższą okoliczność zostały zniszczone lub były nieosiągalne. Natomiast Sąd dysponował aktami Komisji Majątkowej i brak w nich śladu, by powodowa parafia złożyła wniosek lub była uczestnikiem postępowania w zakresie nieruchomości położonych w U.. Świadkowie nie mogli zeznawać na

okoliczności, których brak jakiegokolwiek śladu w aktach Komisji, ponieważ w ocenie Sądu byłyby to zeznania ponad osnowę dokumentów, a jako takie niedopuszczalne w świetle art. 247 kpc. Podkreślił Sąd, że o przebiegu postępowania regulacyjnego świadczą jego akta. W aktach tych zaś brak śladów uczestnictwa parafii powodowej, niedopuszczalne więc było dowodzenie uczestnictwa za pomocą świadków. Z kolei dopuszczenie wnioskowanego przez stronę powodową dowodu z opinii biegłego geodety byłoby uzasadnione tylko wtedy, gdy przesądzona zostałaby legitymacja czynna powodowej Parafii, czyli po ustaleniu, że była uczestnikiem postępowania regulacyjnego w zakresie pokrywającym się z roszczeniem pozwu, które nie zostało zaspokojone przed Komisją Majątkową.

Wskazał też Sąd, że wniosek Archidiecezji P. - (...) o dopuszczenie do udziału w sprawie w charakterze powoda odrzucił, bowiem oświadczenie zostało złożone po upływie terminu, a wniosek o jego przywrócenie został oddalony.

W taki ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał, że powództwo na uwzględnienie nie zasługuje.

Na podstawie art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2011 nr 18, poz. 89) uczestnicy postępowań regulacyjnych, w których zespół orzekający lub Komisja Majątkowa w jej pełnym składzie nie uzgodniły orzeczenia przed dniem wejścia w życie tej ustawy (tj. przed dniem 01 lutego 2011 roku), mogą w terminie 6 miesięcy (od dnia wejście w życie ustawy lub od dnia otrzymania o tym pisemnego zawiadomienia) wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia.

Wskazał, że zastosowanie znajdują przepisy art. 63 ust. 1-3 ustawy z 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, co oznacza, że Sąd może przywrócić kościelnym osobom prawnym własność nieruchomości, przyznać nieruchomość zamienną gdyby przywrócenie własności natrafiało na trudne do przewyciężenia przeszkody, przyznać odszkodowanie ustalone wg przepisów o wywłaszczaniu nieruchomości.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji powodowa Parafia nie wykazała, by była uczestnikiem postępowania przed Komisją Majątkową w odniesieniu do nieruchomości objętych niniejszym pozwem. O regulację nieruchomości objętych niniejszym pozwem wystąpiła dopiero we wrześniu 2002 roku Parafia(...)p.w. Św. P. w U.. Wniosek ten zarejestrowany do sygn. W.KM-I- (...) został odrzucony jako spóźniony. Z uwagi na strukturę organizacyjną Kościoła (...) w Polsce po 1989 roku interes prawny w regulacji nieruchomości położonych w U. mogła mieć faktycznie jedynie Parafia (...)p.w. Św. P. w U., gdyż to ona jest następcą prawnym Probostwa (...) w U. R., któremu przysługiwało prawo własności przejętych nieruchomości objętych lwh (...) Parafia (...)p.w. Św. P. w U. miała być reaktywowana w 1967 roku jako tzw. parafia personalna. W dniu 22 listopada 1989 roku została ona zgłoszona do urzędu do spraw wyznań w W. i posiadała na podstawie art. 8 ustawy z 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej osobowość prawną w rozumieniu prawa polskiego. Czyli to ta Parafia, a nie Parafia powodowa obejmowała swoim zasięgiem działania terytorium miejscowości U.. Parafie te są odróżnialne i są odrębnymi osobami prawnymi.

Za nieprzekonującą uznał też Sąd argumentację, że roszczenie o regulację nie zostało dotąd zaspokojone. Ugoda z dnia 27 stycznia 1998 roku zawarta przed Komisją Majątkową wyczerpuje bowiem roszczenia kościelnych osób prawnych działających na terenie Archidiecezji P. - (...) obrządku (...)związane z ich roszczeniami o zwrot należnych im gospodarstw rolnych.

Skoro więc powodowa Parafia nie wykazała by była następcą prawnym Probostwa(...)w U. R. i by była uczestnikiem postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową w zakresie nieruchomości położonych w U., to nie nabyła roszczenia do wystąpienia z powództwem w niniejszej sprawie. Parafia (...)w G.

nie ma więc w niniejszym postępowaniu legitymacji czynnej, ponieważ była uczestnikiem postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową co musiało prowadzić do oddalenia powództwa.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc powołując się na okoliczność, że strona była zwolniona od kosztów sądowych, pozwanym był Skarb Państwa, a problematyka dotyczy postępowań niegdyś toczących się przed Komisją Majątkową które wolne było od opłat.

Kosztami sądowymi Sąd obciążył Skarb Państwa na zasadzie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od wyroku wniosła strona powodowa, zaskarżając wyrok w całości.

Zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP polegające na uznaniu, że powodowa Parafia nie była uczestnikiem postępowania regulacyjnego i nie przysługuje jej możliwość wystąpienia do sądu z roszczeniami określonymi w art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP, art. 38 kc poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie tego przepisu polegające na nie wzięciu przez Sąd pierwszej instancji pod uwagę, że występujący przed Komisją Majątkową w postępowaniu regulacyjnym proboszcz Parafii w G. działał jako

piastun organu Parafii (...)p.w. Św. P. w U., gdyż urząd proboszcza sprawował ten sam duchowny ustanowiony dla kilku parafii, a tym Parafii powodowej i Parafii w U., naruszenie art. 103 kc polegające na niezastosowaniu powołanego przepisu w kontekście ustalenia czy proboszczowie powodowej Parafii działali przez Komisją Majątkową w sprawie nieruchomości objętych pozwem w imieniu Parafii (...)w U. i potwierdzenia dokonanych przez nich czynności.

Zarzuciła też naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to art. 217 § 1 kpc, 227 kpc 232 kpc poprzez oddalenie wniosków dowodowych w postaci

przesłuchania zawnioskowanych świadków, którzy mogli wyjaśnić okoliczności istotne w sprawie jak występowanie w postępowaniu powodowej Parafii w przedmiocie zwrotu nieruchomości objętych niniejszym pozwem i sposobu reprezentacji Parafii (...)w U. oraz w postaci opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia jakie nieruchomości zostały przejęte na mocy orzeczenia (...) w G. z dnia 6 lutego 1961 r znak(...) i jakim odpowiadają nieruchomościom oraz czy nieruchomości objęte lwh(...) stanowiły gospodarstwo rolne; art. 168 kpc polegające na nieuwzględnieniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia przez Archidiecezję P. - (...)(...)w P. pomimo, że nie złożenie wniosku o wstąpieniu do sprawy w charakterze powoda nie było zawinione, z powodu braku pracownika uprawnionego do odbioru korespondencji i odbioru tej korespondencji przez osobę nieuprawnioną; naruszenie art. 233 kpc poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie prowadzące do błędnych ustaleń faktycznych będących podstawą zaskarżonego wyroku polegające na przyjęciu, iż roszczenia objęte pozwem zostały zaspokojone ugodą z dnia 27 stycznia 1998 roku i że po stronie powodowej brak jest legitymacji czynnej do działania w niniejszej sprawie w charakterze powoda, które to naruszenia miały istotny wpływ na wydane orzeczenie.

Wniosła strona powodowa o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie apelacji

i zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Apelacyjnym

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja strony powodowej na uwzględnienie nie zasługuje.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do zarzutów dotyczących wadliwości ustaleń faktycznych i oceny dowodów, dopiero bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny może stanowić podstawę do zastosowania przepisów prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia jakie poczynił Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne. Ustalenia poczynione zostały na podstawie dokumentów, które przez strony kwestionowane nie były. Wnioski z nich wyciągnięte są poprawne logicznie. Sąd Okręgowy wszechstronnie ocenił zgromadzony materiał dowodowy, nie naruszając zasad swobodnej oceny dowodów. Zarzut naruszenia art. 233 kpc nie może więc zostać uwzględniony. Skuteczne postawienie takiego zarzutu wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest wystarczające natomiast przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak np. Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 6 listopada 1998 r. II CKN 4/98 - niepublikowane). Zauważyć przy tym należy, że stwierdzenie o braku legitymacji czynnej nie wchodzi w zakres ustaleń faktycznych, ale oceny prawnej.

Nie podziela Sąd też zarzutu dotyczącego zakresu postępowania dowodowego i oddalenia wniosków o przesłuchanie świadków i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. W istocie dowód z opinii biegłego mógłby być przydatny, ale tylko w sytuacji pozytywnego przesądzenia dla strony powodowej, że co do zasady roszczenie jej jest uzasadnione.

Podziela też Sąd Apelacyjny stanowisko, że okoliczność uczestnictwa powodowej Parafii w postępowaniu regulacyjnym powinna wynikać z dokumentów, a przed wszystkim z akt Komisji. Skoro udział strony powodowej z akt tych nie wynika, nie przedstawiono też żadnego innego dokumentu na tę okoliczność, w szczególności nie przedłożyła powódka wniosku o wszczęcie postępowania przed Komisją Majątkową, o który Sąd wzywał ją pod rygorem przyjęcia, że uczestnikiem tego postępowania nie była. Zeznania świadków prowadziłyby do próby wykazania czegoś, co w żaden sposób nie znajdowało potwierdzenia w aktach. O przebiegu postępowania, jego przedmiocie, stronach świadczą przede wszystkim akta tego postępowania. Trudno na przykład wyobrazić sobie by na podstawie zeznań świadków czynić ustalenia kto był stroną konkretnego postępowania sądowego i jaki był ich przedmiot.

Strona powodowa występując z roszczeniem do sądu powszechnego powoływała się na przepis art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP oraz przepisy ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP. Winna zatem wykazać, że z żądaniem dotyczącym tych samych nieruchomości wystąpiła w postępowaniu regulacyjnym przed Komisją Majątkową, a Komisja przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej nie uzgodniła orzeczenia w zakresie objętych wnioskiem nieruchomości lub wniosku o wszczęcie postępowania regulacyjnego nie rozpatrzyła. Tylko bowiem wówczas uczestnik postępowania regulacyjnego ma prawo w określonym w ustawie terminie wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia.

Sąd Okręgowy oceniając legitymację czynną powoda w niniejszym, postępowaniu odnosił ją przede wszystkim do uczestnictwa strony powodowej w postępowaniu regulacyjnym, wskazując, że powodowa Parafia takiej legitymacji nie posiada, bowiem nie była uczestnikiem postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową. W istocie strona, która nie wystąpiła ze stosownym wnioskiem do Komisji Majątkowej w odniesieniu do konkretnych nieruchomości nie nabędzie prawa, by na podstawie art. 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP wystąpić o przywrócenie ich własności, przyznanie nieruchomości zamiennych lub odszkodowanie do sądu powszechnego. Jednakże nie jest to jedyna okoliczność przesądzająca o posiadaniu, bądź nie posiadaniu legitymacji czynnej.

Niezależnie bowiem od wykazania uczestnictwa w postępowaniu regulacyjnym, kościelna osoba prawna występująca do sądu z wymienionymi wyżej roszczeniami ma obowiązek wykazania, że jest tym podmiotem, któremu objęte żądaniem nieruchomości odebrano, lub następcą prawnym takiego podmiotu. Oczywiście bowiem wydaje się, że również w postępowaniu regulacyjnym o przywrócenie kościelnym osobom prawnym własności nieruchomości, przyznanie odpowiedniej nieruchomości zamiennej lub odszkodowania mogła wystąpić tylko taka

kościelna osoba prawna, która własność utraciła lub następcą prawnym takiej osoby. Z art. 61. ust.1 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP wynika bowiem, że postępowanie wszczyna się na wniosek kościelnych osób prawnych w przedmiocie przywrócenia im własności nieruchomości lub ich części. Skoro więc własność ma być przywrócona, to oznacza, że w przeszłości musiała zostać utracona. Nie może więc ulegać wątpliwości, że w postępowaniu przed sądem z roszczeniem o przywrócenie własności nieruchomości, przyznanie nieruchomości zamiennej lub odszkodowanie może wystąpić tylko taka kościelna osoba prawna, której w przeszłości nieruchomości zostały odebrane lub jej następcą prawnym.

Rozważenia wymaga także kwestia dopuszczalności drogi sądowej. Jak już bowiem wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 lutego 2013 roku ustawa z dnia 17 maja 1989 roku o stosunku Państwa do Kościoła (...) w RP wprowadziła zasadę czasowej niedopuszczalności drogi sądowej na rzecz postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową. Istotnie pozew podlegałby odrzuceniu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej tylko wtedy gdyby strona powodowa była uczestnikiem postępowania przed Komisją Majątkową i sprawa zostałaby rozstrzygnięta merytorycznie przez Komisję. Już rozpoznając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu pozwu Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że same akta Komisji Majątkowej, na które powoływała się strona powodowa nie wskazują na jej uczestnictwo. Uzasadnionym zatem byłoby wezwanie jej o przedłożenie wniosku złożonego do Komisji Majątkowej. Sąd Okręgowy niezwłocznie zobowiązał powodową Parafię do przedstawienia takiego wniosku pod rygorem przyjęcia, że nie była ona uczestnikiem postępowania regulacyjnego. W odpowiedzi strona powodowa

przedłożyła wniosek z dnia 20 maja 1991 roku skierowany do Komisji Majątkowej przez Biskupa (...) obrządku (...) obejmujący między innymi żądanie wszczęcia postępowania regulacyjnego co do nieruchomości położonych w U.. We wniosku brak było jakichkolwiek konkretnych danych, choćby sprecyzowania jakich nieruchomości dotyczy i nie powołano w nim żadnych dowodów. Wpisany on został pod sygnaturą W.KM-III- (...). Wniosła też powodowa Parafia o zawiadomienie w trybie art. 196 par. 1 kpc o toczącym się postępowaniu Archidiecezję P. – (...) (...) celem wstąpienia do sprawy w charakterze powoda. Ostatecznie Archidiecezja złożyła oświadczenie o przystąpieniu do sprawy, jednakże po upływie dwutygodniowego terminu, Sąd zaś wniosek powoda o przywrócenie Archidiecezji terminu do złożenia oświadczenia o wstąpieniu do sprawy w charakterze powoda oddalił. Dopiero na żądanie Sądu Archidiecezja potwierdziła czynność i udzieliła pełnomocnictwa adwokatowi reprezentującemu w sprawie powodową Parafię. Jednocześnie pełnomocnik oświadczył, że wniosku Parafii skierowanego do Komisji Majątkowej nie odnaleziono.

W tym miejscu stwierdzić należy, że zarzut dotyczący naruszenia art. 168 kpc poprzez nieuwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu jest nieuzasadniony. Już z przytaczanych okoliczności wynika, że niedochowanie terminu było zawinione. Niewłaściwe zorganizowanie odbioru korespondencji przez stronę - osobę prawną obciąża bowiem tę stronę, do której korespondencja jest kierowana. Brak pracownika w sekretariacie Archidiecezji, który jest uprawniony do odbioru korespondencji, to nic innego jak kwestia niewłaściwej organizacji, co stanowi o zawinieniu adresata korespondencji.

Nie ulega zatem wątpliwości, że strona powodowa nie wykazała, że była uczestnikiem postępowania regulacyjnego w odniesieniu do tych konkretnych nieruchomości, które są objęte żądaniem w niniejszym postępowaniu i że postępowanie przed Komisją Majątkową w stosunku do tych nieruchomości nie zostało merytorycznie zakończone.

Przesądza to o braku podstaw do odrzucenia pozwu.

Powyższych okoliczności przesądzających o posiadaniu legitymacji czynnej do wytoczenia niniejszego powództwa strona powodowa nie wykazała,

Niewykazanie uczestnictwa w postępowaniu regulacyjnym przesądza też, że nie powstało uprawnienie do wystąpienia z żądaniem do sądu na gruncie art., 4 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP, co jest podstawą oddalenia powództwa.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc apelację oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.